

พยาบาลกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ Nurse and the disclosure of patients' health personal information

บทความวิชาการ

วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ

Journal of Nursing Science & Health

ปีที่ 41 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน) 2561

Volume 41 No.3 (July-September) 2018

จินตนา สุวิทวัส ปส.ด.*

Chintana Suwittawat Ph.D.*

บทคัดย่อ

ข้อมูลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่บันทึกในบันทึกทางการแพทย์พยาบาลและเวชระเบียน ข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับของผู้รับบริการ พยาบาลจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการได้ เมื่อเจ้าของข้อมูลอนุญาตหรืออยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย หากพยาบาลเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวโดยไม่ได้รับ อนุญาตหรือไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายให้เปิดเผยแล้ว พยาบาลต้องรับผิดชอบการเปิดเผยความลับ ต้องรับโทษ จำหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับและรับผิดชอบประพฤติดิจจริยธรรมวิชาชีพ ต้องรับโทษว่ากล่าวตักเตือน หรือ ภาคทัณฑ์ หรือพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ดังนั้นพยาบาลจึงควร เข้าใจบทบาทของตนเองในการรักษาความลับของผู้รับบริการ เพื่อให้การพยาบาลถูกต้องตามหลักจริยธรรม ทางทางการแพทย์พยาบาล

คำสำคัญ : พยาบาล การเปิดเผยข้อมูล ข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพ

Abstract

Patients' health personal information is the personal information which is recorded in a nurse's note and a medical record. It is personally confidential. The patients' health personal information is disclosed by nurse when receiving information owner's consent or it is otherwise specified by law. Nurse is liable for the disclosure of confidentiality must be punished or fined, or both, and liable for professional misconduct for instance admonished, or paroled, or holded a nursing professional license, or withdrew a nursing professional license if it is disclosed without receiving information owner's consent or it is otherwise specified by law. So nurses should understand their roles in the patients' confidentiality, provide nursing care in accordance with ethical principles of nursing.

keywords : nurse, disclosure of information, health personal information

บทนำ

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ ที่บันทึกไว้ในบันทึกทางการแพทย์พยาบาล และเวชระเบียน ข้อมูลของผู้รับบริการนั้นได้มาจากการซักประวัติ การตรวจร่างกาย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

ผลการตรวจพิเศษเป็นข้อมูลที่เป็นความลับของผู้รับบริการ ที่เปิดเผยให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพทราบเท่านั้น ไม่ประสงค์ จะให้บุคคลที่สามรู้ข้อมูลนี้ หากผู้ประกอบวิชาชีพการ พยาบาลและการผดุงครรภ์นำไปเปิดเผยโดยการบอกเล่า การเขียน การส่งมอบเอกสาร หรือการกระทำอื่นใดที่

*Assistant Professor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

ทำให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องทราบความลับของผู้รับบริการด้วยเจตนาใดก็ตาม¹ โดยผู้รับบริการที่เป็นเจ้าของข้อมูลไม่ได้อนุญาตให้เปิดเผยหรือไม่อยู่ในข่ายที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องเปิดเผย แล้วยังความเสียหายแก่ผู้รับบริการ ถือว่าเป็นการเปิดเผยความลับอันเนื่องจากการประกอบอาชีพ จึงมีความผิดตามกฎหมายและจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ต้องรับผิดชอบเปิดเผยความลับของผู้รับบริการ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ เป็นสิทธิส่วนตัวและเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้รับบริการ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการดังกล่าว ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายและคำประกาศสิทธิของผู้ป่วยประกาศใช้

จากการศึกษาความคาดหวังและการได้รับบริการพยาบาลด้านสิทธิผู้ป่วยของผู้ใช้บริการพบว่า ผู้ใช้บริการมีความคาดหวังในด้านสิทธิผู้ป่วยในภาพรวมอยู่ในระดับสูง² จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้รับบริการมีความคาดหวังในเรื่องสิทธิของตนเองเป็นอย่างมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิของผู้รับบริการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพพยาบาลจึงควรทราบถึงข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการโดยกฎหมายและสภากาพยาบาล การปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ และความรับผิดชอบเมื่อพยาบาลเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 มาตรา 4 บัญญัติความหมายของข้อมูลส่วนบุคคลไว้ว่า ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะทางการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส

หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวของผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย³ จะเห็นได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ.2540 มี 2 องค์ประกอบ คือ 1. ต้องเป็นสิ่งที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล และ 2. ต้องมีลักษณะที่ทำให้สามารถระบุตัวตนของเจ้าของข้อมูลได้

ส่วนข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการนั้นไม่มีการบัญญัติความหมายไว้ในกฎหมายฉบับใด แต่อาจเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ.2540 ที่ได้บัญญัติถึงความหมายของข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ.2540 ดังนั้นข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลด้านการเงิน อาชีพ ความเชื่อ การนับถือศาสนา ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะทางชีววิทยา ทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับความเจ็บป่วย ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค และปัจจัยเสี่ยงที่อาจคุกคามต่อสุขภาพทั้งหมด⁴ ที่บันทึกไว้ในบันทึกทางการแพทย์ และเวชระเบียน⁵ ได้แก่ ชื่อ สกุล ที่อยู่ รูปถ่าย หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขโรงพยาบาล (hospital number) การวินิจฉัยโรค อาการของผู้รับบริการ ผลการตรวจร่างกาย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลการตรวจพิเศษต่างๆ วิธีการรักษา และยาที่ผู้รับบริการได้รับที่ได้รับ เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ จึงเป็นข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ สกุล ที่อยู่ รูปถ่าย หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขโรงพยาบาล การวินิจฉัยโรค อาการของผู้รับบริการ ผลการตรวจร่างกาย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลการตรวจพิเศษต่างๆ วิธีการรักษา และยาที่ผู้รับบริการได้รับที่สื่อถึงผู้รับบริการได้ โดยข้อมูลดังกล่าวบันทึกอยู่ในบันทึกทางการแพทย์ และเวชระเบียน

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการโดยกฎหมายและสภาการพยาบาล

ผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ควรให้ความสำคัญกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความไว้วางใจ ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย และสภาการพยาบาลดังนี้

1. การคุ้มครองโดยกฎหมาย

การคุ้มครองโดยกฎหมาย มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้ คือ

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง และหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 32 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียงและครอบครัวการกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นหรือประโยชน์สาธารณะ⁶

ดังนั้นข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ จึงได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ดังกล่าวข้างต้น การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้รับบริการ จนเป็นเหตุให้ให้ผู้รับบริการเสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติยศจึงเป็นการละเมิดสิทธิของผู้รับบริการ

1.2 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 มาตรา 15 (5) บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งไม่ให้เปิดเผยข้อมูลที่เป็นรายงานการแพทย์หรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคล และมาตรา 23 (5) บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามความเหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการนำไปใช้โดยไม่เหมาะสมหรือเป็นผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูล⁷ ซึ่งอยู่บนแนวคิดที่ว่าปกปิดเป็นหลัก เปิดเผยเป็นข้อยกเว้นตามหลักความลับของข้อมูล เพื่อปกป้องและคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

1.3 พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 7 บัญญัติไว้ว่า ข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคลเป็นความลับส่วนบุคคล ผู้ใดจะนำไปเปิดเผยในประการที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสียหายไม่ได้ เว้นแต่การเปิดเผยนั้นเป็นไปตามความประสงค์ของบุคคลนั้นโดยตรงหรือมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องเปิดเผย แต่ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ผู้ใดจะอาศัยอำนาจหรือสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการหรือกฎหมายอื่นเพื่อขอเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคลที่ไม่ใช่ของตนไม่ได้⁴

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 7 นี้ มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความลับส่วนบุคคลอย่างเข้มงวด ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพต้องได้รับอนุญาตจากผู้รับบริการซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลเท่านั้น

1.4 พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.

2551

พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 มาตรา 15 ข้อ 2) บัญญัติไว้ว่า ผู้ป่วยย่อมมีสิทธิได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการบำบัดรักษาไว้เป็นความลับ เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เปิดเผยได้⁸

1.5 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.

2523

พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 มาตรา 7 บัญญัติไว้ว่า กรณีมีโรคติดต่ออันตรายหรือโรคติดต่อต้องแจ้งความเกิดขึ้นหรือมีเหตุสงสัยให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยกรณีมีการป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่า ได้มีการป่วยโดยโรคติดตอดังกล่าวเกิดขึ้นในบ้านเป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านหรือของผู้ควบคุมดูแลบ้าน หรือของแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาล กรณีเกิดขึ้นในสถานพยาบาลเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในสถานพยาบาลนั้น และในกรณีที่ได้มีการชันสูตรทางการแพทย์ตรวจพบว่าอาจมีเชื้ออันเป็นเหตุของโรคติดตอดังกล่าว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ทำการชันสูตรทางการแพทย์ หรือของผู้รับผิดชอบในสถานที่ที่ได้มีการชันสูตรทางการแพทย์นั้น

การดำเนินการตามมาตรา 7 นั้น การแจ้งต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งต้องแจ้งภายใน 24 ชั่วโมง นับตั้งแต่เริ่มมีอาการป่วย มีเหตุสงสัยว่ามีอาการป่วย หรือที่ได้ชันสูตรทางการแพทย์แล้วพบว่าอาจมีเชื้ออันเป็นเหตุทำให้เกิดโรคติดต่อ ผู้ที่แจ้งคือแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาลหรือผู้ที่ต้องรับผิดชอบในสถานพยาบาล โดยแจ้งชื่อที่อยู่ สถานที่ทำงานของตน ชื่อ อายุและที่อยู่ของผู้ป่วย สถานที่ที่ผู้ป่วยรักษาตัวอยู่ วันเริ่มป่วย วันแรกพบไว้รักษาการวินิจฉัยโรคขั้นต้น และสภาพผู้ป่วยขณะแจ้งความ⁸

2. การคุ้มครองโดยสภาการพยาบาล

การคุ้มครองโดยสภาการพยาบาลมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 คำประกาศสิทธิของผู้ป่วย

เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพกับผู้ป่วยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจอันดี และเป็นที่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน แพทยสภา สภาการพยาบาล สภาเภสัชกรรม ทันตแพทยสภา สมาคมนิติการแพทย์ สภากายภาพบำบัด และคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ได้ร่วมกันออกประกาศรับรองสิทธิของผู้ป่วยเกี่ยวกับการเปิดเผยความลับของผู้ป่วยไว้ เมื่อวันที่ 12 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558 ดังนี้

คำประกาศสิทธิผู้ป่วย ข้อ 6 ผู้ป่วยมีสิทธิได้รับการปกปิดข้อมูลของตนเอง เว้นแต่ผู้ป่วยจะให้ความยินยอมหรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ เพื่อประโยชน์โดยตรงของผู้ป่วยหรือตามกฎหมาย⁹

2.2 ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2550

หลักจริยธรรมของวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ คือการปกปิดความลับ (confidentiality) การปกปิดความลับเป็นหลักจริยธรรมที่ว่าด้วยการไม่เปิดเผยข้อมูลที่เป็นส่วนตัวหรือความลับของบุคคลและเป็นการแสดงออกถึงการเคารพในความเป็นบุคคลของผู้ป่วย การที่บุคคลสามารถเลือกว่าจะให้คนอื่นรับรู้เกี่ยวกับตนเองมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะเรื่องส่วนตัวเป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากการแสดงให้เห็นว่าบุคคลสามารถควบคุมชีวิตตนเองและคงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของตนเองได้¹⁰ ซึ่งข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2550¹¹ กำหนดไว้ในข้อ 15 ผู้ประกอบวิชาชีพ ต้องไม่เปิดเผยความลับของผู้ป่วยหรือผู้ใช้บริการ ซึ่งตนทราบมาเนื่องจากการประกอบวิชาชีพ เว้นแต่ด้วยความยินยอมของผู้ป่วยหรือผู้ใช้บริการ หรือเมื่อต้องปฏิบัติ

ตามกฎหมายหรือตามหน้าที่

จะเห็นได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ ได้แก่ ชื่อ สกุล ที่อยู่ รูปถ่าย หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขโรงพยาบาล การวินิจฉัยโรค อาการของผู้รับบริการ ผลการตรวจร่างกาย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลการตรวจพิเศษต่างๆ วิธีการรักษา และยาที่ผู้รับบริการได้รับ เป็นต้น ได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายและโดยสภากาชาดไทย ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้รับบริการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพ ดังนั้นผู้ประกอบการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จะต้องปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการที่ตนเองได้ล่วงรู้มาไว้เป็นความลับ ผู้ประกอบการพยาบาลและการผดุงครรภ์จะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการได้เมื่อเจ้าของข้อมูลอนุญาตหรือเป็นการเปิดเผยตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ต้องเปิดเผย ได้แก่ ชื่อ สกุล ที่อยู่ ของผู้รับบริการที่เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อ เป็นต้น

การปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการเป็นความลับของผู้รับบริการ ดังนั้นพยาบาลจึงมีบทบาทในการรักษาความลับของผู้รับบริการ โดยการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการดังนี้¹²

1. ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการให้ผู้อื่นรับทราบทางโทรศัพท์ หรือทางโซเชียลมีเดีย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้รับบริการหรือต้องเปิดเผยตามกฎหมาย หรือเปิดเผยในขณะปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาผู้รับบริการกับสหสาขาวิชาชีพ ซึ่งผู้อื่นในที่นี้ ได้แก่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย บุตรธิดา สามเณร ภรรยา ญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่เอกชน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาพยาบาลผู้รับบริการ ดังจะเห็นได้จากกรณีการละเมิดสิทธิผู้รับบริการในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งทาง

ภาคใต้ของประเทศไทย โดยพยาบาล จำนวน 3 คน เผยแพร่ภาพถ่ายของทหารที่เสียชีวิต ในขณะที่พยาบาลปฏิบัติหน้าที่ในการเย็บแผลตกแต่งศพ โดยเผยแพร่ภาพถ่ายดังกล่าวทางโซเชียลมีเดีย ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพที่ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูล หรือเป็นการเผยแพร่ข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนด ผู้บริหารของโรงพยาบาล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลและหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ได้ออกมาชี้แจงว่าการกระทำดังกล่าวของพยาบาลทั้ง 3 คน ถือว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิของผู้รับบริการและผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงได้รับการลงโทษ และให้กล่าวคำขอโทษผู้เสียชีวิตและญาติ

2. จัดเก็บเวชระเบียนและบันทึกทางการแพทย์พยาบาลไว้เป็นสัดส่วน ไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่น ตามข้อ 1. เข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ เช่น ไม่วางเวชระเบียนและบันทึกทางการแพทย์พยาบาลไว้ปลาย หน้าห้องผู้รับบริการ ไม่นำเวชระเบียนและบันทึกทางการแพทย์พยาบาลออกจากหอผู้ป่วย รวมทั้ง ไม่สำเนาเวชระเบียนและบันทึกทางการแพทย์พยาบาลให้กับบุคคลอื่นตามข้อ 1. เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากผู้รับบริการ เป็นต้น

3. ไม่นำข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการไปสนทนากับผู้อื่น ตามข้อ 1. เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้รับบริการหรือต้องเปิดเผยตามกฎหมาย หรือเปิดเผยในขณะปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาผู้รับบริการกับสหสาขาวิชาชีพ เช่น การอภิปรายข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการกับทีมสหสาขาวิชาชีพที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาพยาบาล การแจ้งต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขเมื่อมีโรคติดต่ออันตราย หรือโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความ การให้การต่อศาลในฐานะพยาน เป็นต้น

ความรับผิดชอบเมื่อพยาบาลเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ

พยาบาลที่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้รับบริการหรือไม่อยู่ในข่ายข้อยกเว้นให้เปิดเผยตามกฎหมาย พยาบาลผู้นั้นต้องมีความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. ความผิดฐานเปิดเผยความลับ

เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล เช่น ผลการตรวจ การวินิจฉัย อาการของโรค การให้การรักษาพยาบาล ซึ่งบันทึกไว้ในบันทึกทางการแพทย์และเวชระเบียน จึงเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการ ซึ่งถือว่าเป็นความลับของผู้รับบริการ^{5,13} ซึ่งองค์ประกอบของความผิดฐานเปิดเผยความลับมีดังนี้¹⁴ 1.ผู้ใด 2.ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นโดยเหตุที่เป็นพยาบาล 3.เปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด และ 4.โดยเจตนาที่จะเปิดเผยความลับของผู้อื่น

ความผิดฐานเปิดเผยความลับ พยาบาลจะต้องได้รับโทษดังนี้ ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 49 คือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁵ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 มาตรา 41 คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ⁶ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323 คือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁵

2. ความผิดฐานประพฤติดิจจริยธรรมวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้รับบริการหรือไม่อยู่ในข่ายที่ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายแล้ว พยาบาลยังมีความผิดฐานประพฤติดิจจริยธรรมวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จริยธรรมวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ข้อ 24 กำหนดไว้ว่า พยาบาลจะต้องไม่

เปิดเผยข้อมูลของผู้รับบริการ เว้นแต่เป็นการรักษาพยาบาลหรือต้องปฏิบัติตามกฎหมาย¹⁴ โดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 มาตรา 41 บัญญัติเกี่ยวกับโทษทางวิชาชีพ ในกรณีที่ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพประพฤติดิจจริยธรรมแห่งวิชาชีพ จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่วิชาชีพและผู้รับบริการ เมื่อถูกกล่าวหาหรือถูกกล่าวโทษ และคณะกรรมการวินิจฉัยว่ากระทำความผิด โทษที่จะได้รับคือว่ากล่าวตักเตือน หรือภาคทัณฑ์ หรือพักใช้ใบอนุญาตตามเวลาที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 2 ปี หรือเพิกถอนใบอนุญาต¹¹ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ที่พยาบาลได้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการให้กับสื่อมวลชนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูล ซึ่งถือว่าเป็นประพฤติดิจจริยธรรมแห่งวิชาชีพ จึงได้รับการลงโทษโดยถูกพักใบประกอบวิชาชีพ เป็นเวลา 5 ปี¹⁶

สรุป

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการถือว่าเป็นความลับของผู้รับบริการ ซึ่งได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายและสภากาชาด พยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ต้องเก็บข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการที่ตนได้ล่วงรู้มาไว้เป็นความลับโดยไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการให้ผู้อื่นรับทราบทางโทรศัพท์ หรือทางโซเชียลมีเดีย จัดเก็บเวชระเบียนและบันทึกทางการแพทย์ไว้เป็นสัดส่วน ไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ และไม่นำข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการไปสนทนากับผู้อื่น ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์สามารถเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการได้เมื่อเจ้าของข้อมูลอนุญาตให้เปิดเผย หรือต้องเปิดเผยภายใต้ข้อยกเว้นของกฎหมายเท่านั้น แต่ถ้าวผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพของผู้รับบริการ

โดยที่เจ้าของข้อมูลไม่ได้อนุญาตให้เปิดเผย หรือไม่อยู่ภายใต้ข้อยกเว้นของกฎหมายแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ต้องรับผิดชอบทั้งทางกฎหมาย โดยรับโทษจำหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ และรับผิดชอบเนื่องจากประพฤติดิจจริยธรรมแห่งวิชาชีพโดยรับโทษว่ากล่าวตักเตือน หรือภาคทัณฑ์ หรือพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

References

1. Vongsaree C. Criminal law related to nursing and midwifery. In Vongsaree C., Pongboreboon A. Editor. Law and ethics in nursing profession and related law. Bangkok: N.P. Press; 2557; 67.(in Thai)
2. Apisuk S.,Borerakvanit K.Expectations and nursing services for patient rights of patients in Phetchabun hospital. Khon Kaen hospital medical journal 32(Special edition 6);2551: 115-23. (in Thai)
3. Research and Development in Administrative justice Foundation Official Information Act B.E. 2540. Bangkok: Moonniti;2554. (in Thai)
4. Bunchareamvipas S., Limsatit P.Protection of personal health information and understanding about section 7 National Health Act B.E.2550. Bangkok: Dueantula;2554. (in Thai)
5. Visitsas T. Liability for the disclosure of confidentiality of patients. [online] 2017 [cited 2017 September 27]. Available from: <http://kmops.moph.go.th/images/KM/legal/02%20.pdf> (in Thai)
6. Pairat B. Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560. Bangkok: B.E.Pattana; 2560. (in Thai)
7. Panpaen S.,Bunnan A.Governing law . 4th ed. Bangkok: Vinyuchon;2554. (in Thai)
8. Vongsaree C. Public Health Law related to Nursing and Midwifery. In Vongsaree C., Pongboreboon A. Editor. Law and ethics in nursing profession and related law. Bangkok: N. P. Press; 2557; 167. (in Thai)
9. Chavalit A.,Kampalikit S.,Nasae T.,Jantamas S. Ethical guidelines for nursing organizations: Mechanisms and Practices. Bangkok: Judthong; 2558. (in Thai)
10. Honbunheam P. Ethics and code of nursing profession.In Honbunheam P.,Meeniyoom C. Editor. Law and ethics for nurse practitioner. Maha Sarakham: Apichas Press;2553. (in Thai)
11. Legal work of Nursing Council. Professional nursing and midwifery act B.E.2528. and as amended by the nursing and midwifery profession act (No.2) B.E.2540 and rules, statute, announcement of the relevant nursing council. 2nd ed. Bangkok: Siriyoas Press; 2553. (in Thai)
12. Norrasan S. Patient rights: Legal issues and practical guidelines for nurse practitioner. In Law for nurse practitioner. Teeratongkam S., Norrasan S. Samutprakarn: Offset Plus, 2556; 161. (in Thai)
13. Bunchareamvipas S. Laws and precautions of physician, nurse practitioner. 4th ed. Bangkok: Deuantula; 2551. (in Thai)
14. Chumpa M. Legal precautions of nurse practitioner. 2nd ed.. Bangkok:V.Print;2553. (in Thai)

15. Meenakadis T. Criminal code. 24th ed. bangkok:
Winyuchon;2553. (in Thai)
16. Pozgar GD. Legal aspects of health care admin-
istration. 12th ed. Burlington: Jones & Bartlett
Learning;2016.